

TRI

MARGOT

„KNIHY?“ OPÝTA SA MAMA, KEĎ VOJDEM DO DVERÍ. TO BOL PÔvodný cieľ, keď som odišla pred dvoma hodinami: zistiť, či knihy, o ktoré sme žiadali, došli do táborevej knižnice.

„Ako sa cítiš?“ chcem vedieť a predstieram, že ma nerozčuľuje to ustavičné vypytovanie.

Pohrdavo mávne rukou. „Čo knihy?“ Podám jej najvrchnejší zväzok z kopy, ktorú nesiem, *Záhradkárčenie v Texase*, a ona si v nej začne listovať. „Dobré a zlé správy. Dobrá správa: tvoja matka nie je strelná. Nečudo, že som nevedela vypestovať kvety zo semien, ktoré som tu kúpila. Toto podnebie je nevhodné.“

„To je tá zlá správa?“

„Nie, mŕtve kvety nie sú zlá správa, len smola. Zlá správa je, že predavači objednávajúci tovar do generálneho skladu sú nekompetentné trdlá, čo sa týmto potvrdilo. Možno by sme mali mať metre vysiateho

špenátu namiesto pokusov pestovať čokoľvek užitočné či, nedajbože, pekné.“

„Myslím, že by to fungovalo...“ začnem, ale mama na mňa vyplází jazyk.

„Robím si žarty. Nebuď taký suchár, Margot.“ Stisne pery, keď prechádza prstom po kope kníh. „Latinčina, fajn. Geometria pre pokročilých, dobre. Vy dvaja s ockom ste sa aj doma väčšinou učili sami, však? Tak sa ti podarilo získať náskok jedného roka.“ Po prehliadke kníh zdvihne oči. „Myslela som si, že otec žiadal aj učebnicu chémie.“

„Neprišla.“

„Možno bude v nasledujúcej zásielke.“

„Nie, mám tým na mysli, že vôbec nepríde.“

Trvá jej minútu, kým pochopí. Zvyčajne je len jeden dôvod, aby knihy neprišli. „No dobre. Aj tak si nechcela byť chemičkou, však?“

Pokrútim hlavou.

Nakloní hlavu nabok a pozrie na mňa. „Tešíš sa na školu?“

Tentoraz prikývnem, ale príliš pomaly, čo si mama všimne.

„To bude *fajn*.“ Rázne položí kôpku kníh na stôl. „Doma boli zaskočení, lebo si bola pokročilejšia. A príliš *seriózna*. Preto si nemala veľa... Tu na tom nebude záležať. Každý je nový, každý bude mať dosť svojich sta...“

Vtom mama náhlivo vytiahne vreckovku z vrecka šiat a pritisne si ju na ústa.

„Ako sa cítiš?“

Neprijemný moment prešiel a ona prehltnie. „Ďalšie ranné nevoľnosti. A k tomu večerná nevoľnosť aj... popoludňajšia, ako sa zdá. S tebou som vracala stále a všade. Pamätáš sa na pani Loebovú z kostola? Každý týždeň, keď som zacítila jej parfúm, som bola stratená.“

Pri mne jej bolo zle. Teraz jej je zle. To je dobré znamenie. Tentoraz to aspoň v jednom smere nie je také ako v marci. Vo viacerých smeroch, opravila som sa. Vôbec to nie je rovnaké.

„Videla si niečo iné, keď si bola vonku?“ opýta sa ma mama. „Poď, pomôž mi.“ Kývne hlavou k armádnym lôžkam, na ktorých spali spolu s otcom, a zdvihne prikrývku. Moje lôžko je na druhom konci miestnosti, vedľa stojí kufor, ktorý slúži ako kancelária, lavička a nočný stolík zároveň. Medzi nami je stôl, na ňom porcelánová misa, ktorú používame ako umývadlo. Naša izba má asi päť krát päť metrov a nachádza sa v budove s ďalšími troma jednotkami rovnakej veľkosti. Máme spoločnú kuchyňu s ostatnými rodinami. Väčšina kuchynských vôní moju mamu dráždi na vracanie. Aspoňže náš dom vôbec má kuchyňu.

„Prečo si nesadneš?“ ponúknem ju.

„Pretože ustielam posteľ.“

„Prečo to nenecháš urobiť mňa?“

Neustúpi, len na mňa vyčkávajúc pozerá, kým nechytím druhý koniec prikrývky. „Dorazil ďalší autobus,“ začnem. „Pomohla som pánovi Mercerovi vybaviť jeden odkaz. A ešte...“

„Čo ešte?“

A ešte tam bolo jedno dievča v levandulových šatách, takmer vyhráknem, no nemá zmysel spomínať to; pravdepodobne ho už neuvidím. „Rozprávala som sa s pánom Krusem. Či skôr on sa rozprával so mnou,“ dodám chvatne.

Maminy ústa stvrdnú, prudko zatrasie prikrývkou. „Čo povedal?“

Skôr než stihnem odpovedať, dvere za mnou sa so škripotom otvoria. „Kto mal čo povedať?“ Ocko si zloží klobúk a snaží sa zatvoriť dvere. Nezatvárajú sa dobre. Steny sú krivé, vraj vinou horúčav. Doma by ho mama donútila umyť sa pod žľabom ešte vonku pred

dverami, kým by vošiel dnu, no teraz by sa musel vyzliecť donaha na špinavej ceste, takej úzkej, že v noci počujem chrápanie štyroch rodín.

„Margot mi rozprávala o príchode nových ľudí,“ odvetí mama bezstarostne. „Japonci?“

Ocko prikývne cestou k umývadlu a začne si drhnúť tvár. „Pri-niesli nejaké novinky?“ Vojna vonku napreduje v časových skokoch, odkedy sú naše správy cenzurované. Keď sme prišli my dve s mamou, náš vlak mal správy o Monte Cassine, opátstve neďaleko Ríma, kde útočili spojenci. Pred pár mesiacmi dorazil vlak a ľudia z neho hovorili, že tisícky amerických vojakov pristáli na pláži vo Francúzsku. *Takže by sa to mohlo čoskoro skončiť?* čudovali sme sa, ale nikto nás odtiaľto ešte nepustil, vojna sa teda nemohla skončiť.

„Neviem, či majú nejaké správy,“ odvetím. „Nezhovárala som sa s nimi.“

„Tak *kto* teda čo povedal?“

Mama mi spoza neho venuje varovný pohľad.

„Pán Kruse,“ odvetím po chvíli, pretože nie som schopná narýchlo si vymyslieť nejakú lož. „Keď som vyzdvihla knihy.“

Ocko prikývne. „Nespomenul, ako idú práce na bazéne?“ pýta sa zdanlivo ľahostajne, no mama potrasie hlavou, aby som neodpovedala.

„On... povedal, že na tom pracujú, ale dlho sme spolu nehovorili.“

Ocko si vzdychne a sadne si k stolu. „Nepoužívajú správny materiál na obklad. Je čierny, a tak nevidno na dno. Vážne si myslím, že nemajú žiadnych inžinierov, ktorí by im poradili s projektom.“

Minulý rok nám ocko v prvom liste z Crystal City napísal, že je tu veľa dobrých, slušných mužov a *pár zblúdených sympatizantov s nacistami*. V nasledujúcom liste nám zmätený oznámil, že jeden z nich

bol zvolený za zástupcu Nemcov. V treťom liste napísal, že pán Kruse ako zástupca prideluje pracovné zaradenia a vyberá si mužov, ktorí chodia na jeho schôdze.

To je jedno, napísal ocko, *hlavne že tu budem mať rodinu, na ničom inom nebude záležať*. Potom sme však prišli a záležalo na tom, lebo sa zabavil len výrobou niekoľkých kusov nábytku do našej malej miestnosti a viac už nemal čo robiť.

„Tak si tam predsa napokon šiel?“ opýtam sa. „K bazénu. Zdá sa, akoby si trávil čas na stavbe.“

„Nechystám sa s ním spojiť, Margot.“ Plecia mu stuhnú.

„To som nemala na mysli. Len... viem, že ťa to štvie, ak možno nepostupujú správne.“

„Ja viem, že nepostupujú. Pozri na náš nábytok. Odrezal som nejaké rohy?“

„Správne, tak som to myslela.“

„Prečo si myslíš o mne to najhoršie? Prečo sa správaš, akoby som potreboval dohľad?“

Mama zatvorí oči. *Teraz nie*, hovorí jej tvár. *Prosím, toto teraz nie*.

Buchne rukou na stôl. „Bazén je v areáli tábora. Keď idem na prechádzku, aj ja som vnútri, ak si si nevšimla. Tábor má menej ako jeden a pol štvorcového kilometra. Prešiel som tu pri mnohých príležitostiach každý meter – vrátane bazéna. Nevyhľadávam ho špeciálne, ale je limitovaný počet miest, kde sa dá prechádzať a zároveň byť stále v tábore. A ešte jedna vec – zostať v areáli tábora je jediný spôsob, ako nedostať guľku do hlavy.“

Z druhej strany steny počujem, akoby niekto kráčal po špičkách, a výzvanie stoličky. Susedia môžu počuť, že sa hádame. *Zasmej sa*, poviem si. *Zasmej sa, aby susedia vedeli, že sme v pohode, je to len absurdný žart. Zasmej sa, aby môj otec videl, že je všetko v poriadku*.

„Nieкто by sa mal porozprávať s pánom Mercerom o ďalšom hlasovaní o poste nášho zástupcu,“ ozve sa mama. „Zdá sa, že Japonci nemajú žiadny problém. Organizujú púšťanie papierových drakov na svoj národný sviatok. Čo robí naše vedenie? Vyjednávajú, koľko rás sa budú môcť promenádovať s hákovým krížom na Hitlerove narodeniny. Stavajú tajnú pálenicu, aby sa mohli opíjať tvrdým alkoholom.“

„Myslel som si, že sa ti nepáči ani japonské vedenie.“ Otec si vzdychne, hnev z jeho hlasu vyprchal. „No pravda, hlasovanie. Pretože nenechajú hlasovať ženy, keďže technicky nie sú väzenkyne.“

„To je hlúpe pravidlo. Nie sú väzenkyne? Tak sú potom dozorkyne?“ odsekne mama ironicky. „Sú zamestnankyne tábora? Alebo sú to Texasanky, ktoré náhodou vkráčali dnu cez plot z ostnatého drôtu a povedali si: *No, toto vyzerá pekne, asi tu chvíľu zostaneme.*“

Spočiatku si myslím, že bude znovu kričať. Namiesto toho vyprskne. Hrča v mojom žalúdku povolí, keď sa vyprsknutie zmení na smiech. Z faktu, že sme všetci spolu za touto ohradou, ale niektorých pokladajú za väzňov a iných nie.

„Vieš si to predstaviť?“ Otec brnkne do vzduchu pred sebou a zdvihne imaginárny telefón. „*Haló, Crystal City? Tu je rodina Jonesovcov z Houstonu. Radi by sme urobili rezerváciu. Na ako dlho? Je na neurčito dostupné? Určite by sme chceli zostať na neurčito.*“

Ešte sa smeje, keď mu pohľad zabľúdi ku kôpke kníh na stole.

„Zabudol som, že si šla do knižnice! Prišlo najnovšie vydanie učebnice chémie? Som zvedavý, či bude obsahovať curium.“

„Žiadna chémia,“ vytisnem zo seba. „Nie je tam kniha chémie.“

„Margot teraz neznáša chémiu,“ dodá mama. „Aj ja. Zakázala som jej doniesť domov knihy o chémii.“

Otcovi to trvá o sekundu dlhšie než mame. „Bolo na lístku o odmietnutí niečo konkrétne?“

„Len to, čo zvyčajne,“ uistím ho.

Zvyčajne sa stáva, že môj otec žiada o knihy z knižnice v tábore. Ak nie sú na sklade, žiadosť putuje na univerzitu v Texase, vzdialenú stovky kilometrov. Niekedy knihy dostaneme. Niekedy sa žiadosť vráti späť. *Zamietnuté vládou USA*. Takéto odpovede znamenajú, že otec nemá dovolené čítať tie knihy. Knihy o stavbách alebo revolúciách sú pokladané za príliš nebezpečné pre nepriateľov. Zdá sa, že aj knihy o chémii. „Všetky ostatné knihy prišli,“ nadhodím náhlivo, „nebudem mať čas študovať viac.“

„To je jedno, už sa stalo. Nikto nebude plakať,“ poznamená mama a odviaže si zásteru. „Prejdem sa k vstupnej bráne a pozriem si nových ľudí. Nebudem dlho,“ dodá, skôr než stihneme s otcom protestovať. „Chcem si len trochu ponatahovať nohy.“

Odíde a otec si povzdychne. Novinky o knihách vzal celkom dobre. Vyzerá už viac-menej ako predtým, len trochu menej šťastný. Keby som vedela, koľko váži šťastie, vedela by som, koľko si môže dovoliť stratiť, než zmizne.

„Latinčina alebo geometria?“ Vzpriami sa na stoličke a strasie napätie z pliec.

„Si si istý?“ rozpačito sa spýtam. „Nemusíme...“

„Pustíme sa do latinčiny alebo geometrie?“ Zašibrinkuje prstami, aby som mu podala knihu, čo urobil už sto ráz, až kým mu nepodám tú správnu. „Samozrejme, že to chcem, *slimáčik*. Nenecháme ťa pozadu, veď vojna nemôže trvať večne.“

Monica Hesseová

Vojna okolo nás

Originál *The War Outside* vydalo vydavateľstvo Little, Brown and Company, a division of Hachette Book Group, 1290 Avenue of the Americas, New York, NY 10104, 2018

Preklad Ivona Mertusová

Vydalo vydavateľstvo Cooboo v roku 2019 v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o., so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava, Slovenská republika

Číslo publikácie 2 048

Redakčná a jazyková úprava Petra Kýšková

Zodpovedná redaktorka Tatiana Floreková

Technická redaktorka Jana Urbanová

Sadzbu vytvorilo Grafické a DTP studio Albatros Media, Lenka Krebsová

Tlač CENTA, spol. s r. o., Brno

1. vydanie

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:

www.albatrosmedia.sk

eshop@albatrosmedia.sk

tel. č.: 02/4445 2046

© Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2019

Všetky práva sú vyhradené.

Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

ALBATROS MEDIA